

BOBBIE PEERS

VILJAMAS VENTONAS

LURIDIJAUS VAGIS

PIRMA KNYGA

baltos lankos

BOBBIE PEERS

VILJAMAS VENTONAS
LURIDIJAUS
VAGIS
PIRMA KNYGA

Iš norvegų kalbos vertė Justė Nepaitė

baltos lankos

UDK 821.113.5-93
Pe39

Versta iš:
Bobbie Peers, *Luridiumstyven*,
H. Aschehoug & Co, Oslas, 2015

The publication of this translation has been made possible
through funding from NORLA, Norwegian Literature Abroad.
Knygos vertimą parėmė Norvegų literatūros fondas NORLA.

Redagavo
Aušra Kaziukonienė

Maketavo
Eglė Jurkūnaitė

Viršelį adaptavo
Zigmantas Butautis

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

ISBN 978-9955-23-909-3

Copyright © Bobbie Peers, 2015
Published by agreement with Solomon Agency
© Justė Nepaitė, vertimas į lietuvių kalbą, 2016
© Baltų lankų leidyba, 2016

Viktorijos stotis, Londonas

BUVO PATS RYTINIS PIKAS. Į visas puses siuvo įvairiausiai sudėti ir vilkintys įvairiausio stiliaus drabužius žmonės. Kiekvienas skubėjo užsiėmęs savo reikalais. Niekas nepastebėjo per salę lekiančio pagyvenusio vyro su barzda ir apskritais akiniais. Jis stipriai spaudė prie savęs rudą paketą ir nuolat dirsčiojo atgal, tarsi jį kas sektų.

Vyras užkliuvo už praeivio traukiamo lagamino su ratukais. Žengė kelis žingsnius, mėgindamas atgauti pusiausvyrą, tada eskalatoriumi ėmė leistis prie požeminių traukinių.

Apačioje, perone, žmonės stovėjo susigrūdę it silkės statinėje. Vyras prasibrovė per minią ir atsistojo perono pakraštyje. Iš tunelio sklido vėsus vėjelis. Artėjo traukinys.

Niekas iš keleivių nepastebėjo, kaip vyras nušoko ant bėgių. Atšvilpiant traukiniui spaudimas tunelyje didėjo. Vyras dar kartą žvilgtelėjo į peroną, apsisuko ir pradingo tamsiame tunelyje.

1 SKYRIUS

VILJAMAS BUVO TAIP PASINĖRĘS į darbą, kad negirdėjo mamos kvietimo. Jis sėdėjo pasilenkęs virš gremėzdisko rašomojo stalo. Labai susikaupęs suko paskutinį varžtą į metalinį cilindrą, didumo sulig tualetinio popieriaus ritinėliu. Cilindras buvo padalytas į keturias dalis, išgraviruotas įvairiais ženklais ir įrašais.

Viljamas patenkintas iškėlė cilindrą prieš šviesą ir ėmė tyrinėti. Paėmė laikraščio iškarpą su kito cilindro, primenančio tą, kuri laikė rankoje, nuotrauka. Iškarpoje buvo parašyta: „Tai, kas neįmanoma – sudėtingiausias pasaulio kodas, – atkeliauja į Norvegiją. Ar tau pavyks jį iššifruoti?“

– VAKARIENĖ! – iš virtuvės šūktelėjo mama.

Viljamas nekreipė dėmesio. Tiesą sakant, garsas šioje vietoje sklido nelabai toli. Prie sienų buvo pristatyta pilnutėlių knygų lentynų. Knygas jie paveldėjo iš senelio, o šis griežtai prisakė jų neišmesti. Knygos buvo atgabentos iš

Anglijos septyniuose dideliuose konteineriuose. Viljamas perskaitė jas visas mažiausiai dukart.

Praėjo aštuoneri metai nuo tos akimirkos, kai jie turėjo bėgti iš Anglijos. Aštuoneri metai nuo tada, kai įsikraustė į šią vilą. Ir aštuoneri metai nuo senelio dingimo. Dabar Viljamas su tėvais gyvena slapto adresu pasivadinę netikrais vardais šalyje, kuri vadinasi Norvegija.

– VILJAMAI OLSENAI! VAKARIENĖ!

Mama nepasidavė. Dabar Viljamas ją išgirdo. Mama pasakė „Olsenai“. Viljamai Olsenai. Jis niekad nepripras prie šito vardo. Ilgėjosi tų laikų, kai galėjo prisistatyti tikruoju vardu: Viljamas Ventonas.

Nuo to laiko, kai liovėsi klausinėjęs, kas iš tiesų įvyko tąsyk Londone prieš aštuonerius metus, nutekėjo daug vandens. Kodėl jie ėmė vadintis Olsenais ir išmoko norvegiškai? Kodėl jie gyvena čia, kaip tik šioje vietoje, ir kur dingo senelis? Mama su tėčiu nusprendė apie tai nekalbėti. Tarsi paslaptys būtų geriau už tiesą. Berniukas žinojo tik tiek, kad tai susiję su avarija kelyje. Avarija, po kurios tėtis liko paralyžiuotas.

Bet nutiko kai kas daugiau. Labai rimta, nes šeima turėjo išnykti nuo žemės paviršiaus. Ir maža valstybėlė, apie kurią daug kas pasaulyje nėra girdėjęs, buvo tobula vieta išnykti – bent jau kuriam laikui.

– VAKARIEENĖ! – dar kartą suriko mama.

– Bet man reikia dar šį tą sutvarkyti... – sumurmėjo panosėje Viljamas.

Tada iš tolos suriaumojo tėtis:

– VILJAMAI... VAKARIENĖ!

Viljamas atsargiai pasukiojo metalinį cilindrą. Smulkios detalės tobulai sugulė jo rankose. Kambario durims staigiai atsivėrus, berniukas krūptelėjo. Durys atsitrenkė į aukštą knygų stirtą ir ją išgriovė. Viena knyga atsimušė į cilindrą, šis išsprūdo Viljamui iš rankų ir skimbtelėjęs nuriudėjo grindimis. Viljamas pasilenkė ketindamas jį pakelti, tuo metu tėtis pervažiavo slenkstį elektriniu vežimėliu. Berniukas persigandęs žvelgė į cilindrą, tuoj susidursiantį su vežimėliu. Vienam vežimėlio ratui užvažiavus ant cilindro, šis trakstelėjo. Tėtis staigiai sustabdė vežimėlį. Sugadinta elektronika birzgė, iš cilindro nuolaužų pakilo dūmelis. Tėtis suirzęs žvelgė į vežimėlį ir raukė nosį.

– Nejaugi vėl ėmė streikuoti? Juk ką tik sutaisytas, – suniurnėjo jis, tada įbedė griežtą žvilgsnį į Viljamą. Šis uždengė ranka laikraščio iškarpa ant rašomojo stalo.

– Vakarienė paruošta... eime TUOJAU PAT! – paragino tėtis, pavažiavo atbuline eiga, atsitrenkė į dar vieną knygų stirtą ir išriedėjo iš kambario.

Viljamas palūkėjo, kol liovėsi zvimbęs laiptų keltuvas, ir atsistojo. Įkvėpė. Vos neįkliuvo. Bet juk tėtis nieko nepastebėjo? Viljamas beveik neabejojo, kad spėjo paslėpti

laikraščio iškarpa tėtiui veržiantis pro duris. Jis nuėjo prie cilindro ir atsargiai pakėlė. Viena pusė buvo įlenkta. Viljamas šiek tiek jį papurtė.

– Negi aš pamiršau, – tarė susierzinęs pats sau ir dirstelėjo į tvirtą grandinėlą ant durų. Kaip pamiršo užsirakinti? Dirbdamas su kodais jis visuomet užrakindavo duris.

Viljamas apsisuko ir grįžo prie rašomojo stalo. Įdėjo laikraščio iškarpa ir cilindro nuolaužas į stalčių. Tada išspoksojo į kitus daiktus stalčiuje. Paties pagamintą mechaninę ranką. Metalinę 3D dėlionę. Paprastą Rubiko kubą ir nedidelę batų dėžę, kurioje laikė lituoklį, atsuktuvėlius ir reples.

Viljamas uždarė ir užrakino stalčių, raktą paslėpė grindų plyšyje. Paskutinįkart apžvelgė kambarį, kad įsitikintų, ar nepaliko jokių pėdsakų.

Nežinia kodėl tėtis nekenė kodų. Jis žyzė, kad Viljamas užsiimtų įprastine veikla kaip kiti vaikai: žaistų futbolą, grotų orkestre ar panašiai. Rodos, tėtis bijojo kodų ir baiminosi, kad Viljamas jais domisi. Padėtis vis blogėjo. Tėtis netgi iškirpdavo iš laikraščių kryžiažodžius ir sudegindavo juos židinyje. Todėl Viljamas ėmė rakinti duris, kad tėtis neaptiktų daiktų, slepiamų jo kambaryje.

Jei tik tėtis žinotų, kaip Viljamas jaučiasi. Kartais kodai yra vienintelis dalykas, kuriuo jis gali užsiimti. Viskas gali būti kodas. Sodas. Namas. Automobilis. Visa tai, ką jis matydavo per televizorių arba skaitydavo knygose. Visa tai

tarsi dėlionės kibučiai. Ir jo protas imdavo viršų. Tai galėdavo nutikti jam žvelgiant į medį arba tapetų raštą. Kartais dingodavosi, jog kodai ima aiškėti tiesiai prieš akis, kad jis mato menkiausias smulkmenas ir jų sąsajas. Taip nutikdavo, kiek tik siekia Viljamo atmintis. Dėl to berniukas dažnai patekdavo į bėdą. Tad nenuostabu, kad geriausiai jausdavosi vienas. Užsirakinęs savo kambaryje, kur buvo padėties viešpats.

Viljamas stebeilijo į rašomąjį stalą. Senelio rašomąjį stalą. Jo paviršius buvo tamsaus ir kieto juodmedžio. Vieno kiečiausių medžių pasaulyje. Kiekvienas kampas išraižytas kaišančių liežuvius demonų veidais, iškreiptais grimasų. Kai Viljamas buvo mažas, rašomojo stalo bijojo. Tačiau ilgainiui smalsumas augo. Stalviršis buvo išraižytas keistais ženklais. Arba „senelio piešinėliais“, kaip sakydavo mama. Viljamas įsivaizdavo, kad tai slaptos senelio, vieno geriausių kriptologų pasaulyje, žinutės. Tačiau berniukas tų ženklų dar neperprato. Jis tikėjosi vieną dieną juos iššifruosiąs. Suprasiąs, ką senelis parašė ir kodėl.

– MES JAU VALGOME! – vėl sušuko mama.

– Ateinu! – atsakė Viljamas.

Ir skubiais žingsniais išėjo iš kambario.

2 SKYRIUS

– TU NEALKANAS? – paklausė mama.

– Nelabai, – Viljamas atstūmė lėkštę.

Tėtis nurijo kąsnį.

– Pernelyg daug laiko tūnai namie, – prikišo jis. – Tavo amžiaus nenustygau vietoje. Žaisdavome futbolą, karstydavomės po medžius, eidavome vogti obuolių. Pažiūrėk į save. Plonas kaip šakalys.

Viljamas mėgino nekreipti dėmesio į tėčio žodžius. Žinojo, kad tėtis teisus. Jis *tikrai* plonas kaip šakalys. Tačiau buvo stipresnis, nei atrodė. Visada buvo. Niekas klasėje neįstengė padaryti daugiau atsispaudimų už jį. Netgi kūno kultūros mokytojai pristigdavo kantrybės skaičiuoti Viljamo atsispaudimus.

Berniukas pažvelgė į sulankstytą laikraštį ir žirkles ant tėčio kelių. Dabar jis karpė ne tik kryžiažodžius. Pasipylus anonsams apie Neįmanomo parodą Mokslo istorijos muziejuje, tėtis kaip įmanydamas stengėsi Viljamą nuo viso šito atriboti.

Bet tėtis nežinojo, kad mokykla surengė išvyką į Neįmono parodą. Mama sakė, kad Viljamas gali joje dalyvauti, jei pažadės neprasitarti tėčiui ir nieko neliesti parodoje. Tarsi būtų žinojusi, kaip tai svarbu Viljamui. Lyg jaustų drebuliuką Viljamo kūne, kuris apimdavo kaskart pagalvojus apie niekam neįveikiamą kodą. Lyg mama būtų žinojusi, kad jis svajojo apie šitą parodą vos tik apie ją išgirdęs.

– Ar jau galiu eiti nuo stalo? – paklausė Viljamas nepakeldamas akių.

– Ne, negali, – sausai atsakė tėtis.

Tėvai susižvelgė. Stoję tylą. Jie, regis, sumanę šį tą atskleisti.

Mama ir tėtis vėl susižvelgė. Tėtis nurijo seilę ir krenkstelėjo.

– Viljamai, mes nusprendėme atsikratyti knygų.

Berniukas porą kartų sumirksėjo, tarsi būtų nesupratęs tėčio žodžių.

– Iš senelio negavome žinių jau daugiau nei aštuoneri metai. O knygos užima labai daug vietos. Tėtis beveik negali judėti vežimėliu neatsitrenkdamas į knygų lentynas, – paaiškino mama.

– NE! – atsistojęs suriko Viljamas. Jis taip trenkė delnu į stalą, kad net lėkštės su stiklinėmis pašoko. Tačiau iškart susiėmė. Jam nepatiko būti piktam, todėl sukando dantis ir mintyse ėmė skaičiuoti iki dešimties.

– Atsiprašau, – tarė ir vėl atsisėdo.

– Viljamai, suprantame, kokios brangios tau tos knygos. Bet apsidairyk. Čia jų koks milijonas, – toliau kalbėjo mama ir pažvelgė į tėtį. – Kad ir ką būtume pažadėję seneiui, yra svarbesnių dalykų. Turime gyventi kaip įmanoma patogiau.

Viljamas nieko neatsakė. Tik žvelgė į stalą ir pasiduodamas lingavo galvą.

– Gali pasirinkti kelias knygas, kurias nori pasilikti. Visų kitų turime atsikratyti, – griežtai pareiškė tėtis ir ėmė važiuoti atbuline eiga. Paskui užkliudė knygų stirtą ir toji grėsmingai susvyravo.

Mama pažvelgė į Viljamą.

– Tėtis nenori pykti. Bet jam labai sunku: gyventi čia, nieko neveikti – jis ištis ilgisi darbo Londone. Jaučiasi niekuo mums nepadedas. O dar tu ir mokykla, – atsiduso mama.

Viljamas nepakentė kalbų apie mokyklą. Jam mokslai sekėsi. Tik klasės auklėtojas ponas Hamburgeris nuolat sutirštindavo spalvas. Jis skambindavo Viljamo tėvams kas antrą dieną ir pasakodavo kokių siaubingų išdaigų tą dieną iškrėtė Viljamas. Nenuostabu, kad mama su tėčiu susirūpino. Tačiau Viljamas žinojo, kodėl ponas Hamburgeris jo taip nuoširdžiai nekenčia. Pirmoje klasėje Viljamas buvo labai gabus. Toks gabus, kad taisydavo poną Hamburgerį kaskart, kai šis suklysdavo per matematikos pamokas. Ar, tiesą sakant, per bet kurią kitą pamoką. Vasaros atostogų

išvakarėse ponas Humburgeris pasivėdėjo Viljamą į šalį ir pasakė, kad naujais mokslo metais šis nebemėgintų kelti rankos.

Žinoma, Viljamas neįstengė to padaryti ir mokymasis antroje klasėje virto ilgu karu tarp jo ir pono Humburgerio. Brėsdamas Viljamas pamažu nustojo kreipti dėmesį į pono Humburgerio klaidas ir liovėsi jį taisęs. Tačiau jų santykiai nepagerėjo.

– Ponas Humburgeris išklojo, kas šiandien nutiko mokykloje, – atsargiai prabilo mama. – Tėčiui kol kas nieko nesakiau.

Aišku, ponas Humburgeris paskambinęs viską išskalambrijo. Jis tikriausiai metėsi prie telefono purkštuvams visame pastate dar tebepurškiant vandenį. Viljamas puikiai įsivaizdavo šią sceną. Kaip ponas Humburgeris sėdi prie telefono mokytojų kambaryje, kasosi storą, plaukuotą pilvą, o kiti stengiasi išgelbėti kas įmanoma iš vandens.

– Tai buvo ne tik mano kaltė. Mėginau padėti. Purkštuvai buvo sugadinti, – ėmė teisintis Viljamas.

– Ir tu privertei juos vėl veikti... visoje mokykloje, – neatlyžo mama. Ji stengėsi nuslėpti šypsni. – Neišmanau, ką su tavimi daryti, Viljamai. Sykais tu taip primeni senelį, – atsiduso ji.

– Tai gal ir man pradingti be žinios? – paklausė Viljamas. Mama pakilo ir ėmė tvarkyti stalą.

– Nejuokinga, – tarė ji ir surinko lėkštes.

Tada šonu pralindo tarp dviejų aukštų knygų lentynų ir nuėjo prie kriauklės. Viljamas pakilo nuo stalo.

– Ponas Humburgeris labai susirūpinęs dėl rytojaus išvykos į muziejų, – pasakė mama. – Tiesą sakant, ir aš nerimauju. Taip ilgai gyventi slapstantis sunku. Negalime patraukti į save dėmesio. Tu tai žinai.

Viljamas tylėjo.

– Pažvelk į mane, Viljamai, – griežtai paliepė mama.

Jis atsisuko ir pažvelgė į ją.

– Pažadėk man, kad rytoj elgsiesi gražiai, – paprašė ji maldaujamai. – Negalime atkreipti į save dėmesio!

Viljamas suvokė, kad bus nelengva laikytis kuo toliau nuo Neįmanomo. Bet žinojo, jog negali elgtis taip, kad išduotų save ir tėvus.

– Pažadu, – patikino, tada jam nudiegė pilvą.